

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

**Lasten vanhempien mielipiteet kausi-
influenssarokotuksista**

Taloustutkimus Oy
Tuomo Turja

Toukokuu 2015

18.05.2015

Sisällys

1. JOHDANTO.....	3
1.1. Tutkimuksen tarkoitus.....	3
1.2. Tutkimuksen tiedonkeruu, kohderyhmä ja otos.....	3
1.3. Tutkimusaineiston käsittely, T-testi ja tulosten virhemarginaali.....	3
1.4. Laadunvarmistus.....	4
2. TIIVISTELMÄ TULOKSISTA.....	5
3. TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	8
3.1. Suhtautuminen kausi-influenssaan.....	8
3.1.1. Suhtautuminen rokotuksen antamiseen lapselle.....	8
3.1.2. Kuinka vakavana sairautena kausi-influenssaa pidetään.....	9
3.2. Rokotteen ottaminen.....	10
3.2.1. Onko rokottanut lapsensa.....	10
3.2.2. Perusteet rokottamatta jättämiselle.....	11
3.2.3. Eri asioiden vaikutus siihen, että rokotetta ei otettu.....	13
3.2.4. Terveystoimittajat ei suositellut rokotusta.....	17
3.2.5. Mikä saisi ottamaan lapselle influenssarokotteen.....	18
3.2.6. Syyt rokotteen ottamiselle.....	20
3.3. Olisiko valmis antamaan lapselle pistettävän influenssarokotteen sijasta nenäsumuterokotteen.....	21
3.4. Mistä tai keneltä haluaisi tietoa lasten influenssarokotteista.....	22
3.5. Väittämät influenssasta ja influenssarokotteista.....	23

Liitteet:

Kysymyslomake

Tulostaulukot (erillinen Excel-tiedosto)

Avointen vastausten poiminnot (erillinen Excel-tiedosto)

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen tarkoitus

Tämä tutkimuksen tarkoituksena on selvittää suomalaisten 6-35 kuukauden ikäisten lasten vanhempien mielipiteitä ja tiedon tasoa kausi-influenssasta yleensä, kausi-influenssarokotteen antamisesta omalle lapselle sekä selvittää sitä, miten vanhemmat perustelevat lapsensa rokottamatta jättämistä ja toisaalta rokottamista. Tutkimuksessa selvitetään myös sitä, mistä tiedonsaantikanavista vanhemmat haluaisivat tietoa kausi-influenssarokotteesta.

1.2. Tutkimuksen tiedonkeruu, kohderyhmä ja otos

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin Taloustutkimuksen Internet-paneelissa. Internet-paneelin jäsenten rekrytointi tapahtuu Taloustutkimuksen valtakunnallisesti edustavien tutkimusten yhteydessä tai perustuu muihin satunnaisotoksiin väestöstä, mikä takaa tutkimusten edustavuuden, luotettavuuden ja korkean vastausprosentin. Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin välillä 20.04.-04.05.2015.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat sellaiset internet-panelistit, joilla on 6-35 kuukauden ikäisiä lapsia. Kohderyhmän ulkopuolelle rajattiin sellaiset vanhemmat, jotka suhtautuvat kausi-influenssarokotteen antamiseen lapselleen erittäin kriittisesti. Ensi vaiheessa tutkimus suunnattiin ainoastaan äideille. Tiedonkeruun kuluessa otokseen otettiin mukaan myös isät. Tavoitteena oli, että tutkimukseen vastaisi 400 vanhempaa, jolla on 6-23 kuukauden ikäisiä lapsia, ja 400 vanhempaa, joilla on 24-36 kuukauden ikäisiä lapsia. Kokonaisvastaajatavoite oli 800. Tästä vastaajatavoitteesta kuitenkin jäätii hieman. Lopullinen vastaajamäärä oli 697 vastaajaa. Laimea kiinnostus tutkimukseen vastaamiseen on yksi tutkimuksen huomioista.

1.3. Tutkimusaineiston käsittely, T-testi ja tulosten virhemarginaali

Tutkimusaineisto on käsitelty Taloustutkimus Oy:n laitteistoilla ja ohjelmistoilla. Tulostuksessa on käytetty t-testiä, joka mittaa kunkin taulukkoelementin kohdalla, poikkeako luku jäännösryhmästä enemmän kuin mitä satunnaisvaihtelun osuus on 95 %:n luotettavuustasolla.

Kokonaistuloksen ("Total"-sarake, n=697) keskimääräinen virhemarginaali on 95 %:n luotettavuustasolla suurimmillaan (vastausjakauman ollessa 50 %/50 %) $\pm 3,8$ prosenttiyksikköä. Tutkimuksen taulukoinnit on toimitettu tilaajalle tämän raportin toimituksen yhteydessä.

1.4 Laadunvarmistus

Taloustutkimus käsittelee aina kaikkia tutkimuksiin liittyviä, sekä asiakkailta saatuja että tutkimuksen yhteydessä syntyneitä, tietoja ehdottoman luottamuksellisina.

Kenttätyön validointi: "Kenttätyön validoinnin tarkoituksena on varmistaa, että kenttätyöntekijöiden suorittama tiedonkeruu on suoritettu projektiohjeiden mukaisesti sisältäen tutkimuslomakkeiden ja yleisten vaatimusten seuraamisen. Taloustutkimuksessa on kirjattu tarkat menettelyohjeet validoinnin toteuttamisesta eri tiedonkeruumenetelmien kohdalla. Validointeja seurataan sekä projekti- että haastattelijakohtaisesti. Haastatteleamalla tehdystä tiedonkeruusta 10 % uudelleen kontaktoidaan pääsääntöisesti puhelimitse ja/tai sähköisesti laadun varmistamiseksi. Haastatteluja voidaan tarkkailla myös kuuntelemalla 5 % haastatteluista vähintään 75 %:sesti. Muissa menetelmissä käytetään tietotallenteiden tarkastusta ja/tai valvontaa."

SGS Fimko on myöntänyt Taloustutkimukselle sekä ISO 9001:2008 että ISO 20252 -laatusertifikaatit, ja tämän projektin kaikki vaiheet on toteutettu näiden standardien sekä Suomen lakien mukaisesti.

Lisäksi Taloustutkimus on sitoutunut noudattamaan ESOMARin ja Kansainvälisen Kauppakamarin yhdessä julkaisemia tutkimusalan kansainvälisiä perussääntöjä.

2. TIIVISTELMÄ TULOISTA

Suhtautuminen kausi-influenssarokotuksiin: mielipiteet jakautuvat

Suhtautuminen kausi-influenssarokotteeseen jakaa vanhempien mielipiteitä. Vastaajista 44 prosenttia suhtautuu kausi-influenssarokotteen antamiseen lapselleen joko erittäin tai melko myönteisesti. Neutraalisti suhtautuvia on 27 prosenttia ja melko kriittisesti suhtautuvia 28 prosenttia. Erittäin kriittiset vastaajat rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle.

Vielä enemmän vastaukset jakautuvat kun kysytään miten vakavana sairautena kausi-influenssaa pidetään 6-35 kuukauden ikäiselle lapselle. Vastaajista 45 prosenttia on sitä mieltä, että se on melko tai erittäin vakava sairaus, 49 prosenttia kokee, että sairaus ei ole kovin tai lainkaan vakava. Korkeasti koulutetut vastaajat suhtautuvat rokotuksen antamiseen keskimääräistä myönteisemmin, ja he kokevat myös keskimääräistä useammin taudin vakavaksi. Länsi-Suomen suuralueella, ja maakuntatasolla Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla suhtaudutaan rokotuksen antamiseen keskimääräistä kielteisemmin, ja näillä alueilla ollaan myös selvästi muita useammin sitä mieltä, että kausi-influenssa ei ole vakava sairaus.

Lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista ei ole rokottanut lastaan kausi-influenssan varalle. Runsas kolmasosa, 34 prosenttia, on ottanut rokotuksen. Rokottamiseen myönteisesti suhtautuvista 70 prosenttia on rokottanut lapsensa, kun kielteisesti suhtautuvista peräti 84 prosenttia ei ole rokottanut lastaan. Alueellisessa tarkastelussa rokottamatta jättäneissä nousevat esiin samat seudut joissa suhtautuminen rokottamiseen oli keskimääräistä kielteisempää.

Tutkimuksen vastaajatavoite oli 800, mutta tiedonkeruajan puitteissa vastaajamäärä jäi siitä jonkin verran, kyselyyn vastasi 697 lasten vanhempaa. Odotettua vaisempi vastaaja-aktiivisuus kertonee osaltaan siitä, että kausi-influenssarokotteen ottaminen ei ole aivan kärjessä vanhempien prioriteettilistalla.

Syyt rokottamatta jättämiseen: epäluottamus rokotteen tehoon ja turvallisuuteen kärjessä, suhtautuminen kausi-influenssarokotukseen erottava tekijä

Kun lapsensa rokottamatta jättäneiltä kysyttiin syytä tähän, keräsivät vastausvaihtoehdoista annetuista syistä eniten mainintoja se, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus (30 % mainitsi), se, että rokote ei suojaa influenssalta riittävän tehokkaasti (30 %), se, ettei luota rokotteen turvallisuuteen (27 %) ja se, että rokotus jäi vain ottamatta, vaikka sitä oli harkittu (25 %).

Kun tuloksia tarkastellaan sen mukaan, mikä on suhtautuminen rokotukseen yleensä, on järjestys erilainen. Myönteisesti rokottamiseen suhtautuvilla ylivoimaisesti yleisin syy on se, että rokottaminen vain jäi tekemättä. Toiseksi eniten mainintoja keräsi se, että terveydenhoitaja ei ollut maininnut rokotuksesta ja kolmanneksi eniten käytännön esteet. Kielteisesti rokottamiseen suhtautuvilla kärjessä puolestaan on se, että rokote ei suojaa influenssalta tarpeeksi, toisena se, että ei luota rokotteen turvallisuuteen ja kolmantena se, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus.

Kysyttäessä sitä, kuinka paljon luetellut asiat vaikuttivat siihen, että vanhempi ei rokottanut lastaan, nousevat tärkeimmiksi se, että rokote ei suojaa influenssalta riittävän tehokkaasti (52 % sanoin vaikuttaneen vähintään melko paljon), käsitys, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus (47 %) ja epäluottamus rokotteen turvallisuuteen (39 %). Rokotuksiin kielteisesti suhtautuvilla vastaajilla vaikuttimien kärjessä ovat epäluottamus roko-

tuksen suojavaikutukseen, turvallisuuteen sekä käsitykset siitä, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus ja että sen sairastaminen lisää lapsen vastustuskykyä. Myönteisesti suhtautuvilla sen sijaan syyt ovat arkisempia: kaksi selvästi suurinta vaikuttavaa asiaa ovat se, että rokotus vain jäi ottamatta sekä käytännön esteet.

Luottamus suomalaisen terveydenhoitohenkilökunnan ammattitaitoon sekä viranomaisiin on hyvällä tasolla päätellen siitä, että missään ryhmässä luottamuksen puute em. tahoihin ei nouse merkittäväksi rokottamatta jättämiseen vaikuttavaksi tekijäksi.

Niiltä vastaajilta, jotka sanoivat rokottamatta jättämisen osasyiksi sen, että terveydenhoitaja ei suositellut influenssarokotusta, esitettiin jatkokysymys asiasta. Valtaosa vastaajista, 80 prosenttia, sanoi, että terveydenhoitaja ei maininnut influenssarokotusta lainkaan. 19 prosenttia sanoi, että rokotus mainittiin, mutta neutraalisti.

Kysyttäessä rokotteen ottaneilta vastaajilta tärkeimpiä syitä rokotuksen ottamiseen, kärkeen nousi se, että rokotus alentaa riskiä saada influenssa (83 %). Toiseksi useimmin mainittiin se, että rokotus hoitui helposti neuvolakäynnin yhteydessä (45 %). Noin kolmasosa mainitsi sen, että vanhemmilla on vastuu lapsen rokottamisesta, THL:n viralliset suositukset sekä luottamuksen lääketieteeseen.

Mikä saisi ottamaan rokotuksen: sairastumisen pelko suurin, mutta myös tiedonsaanti avainasemassa

Kysyttäessä sitä, mikä saisi lapsensa rokottamatta jättäneet ottamaan kausi-influenssarokotteen lapselleen, mainittiin selvästi useimmin se, että jos lapsella olisi jokin sairaus tai hän kuuluisi riskiryhmään (79 %). Seuraavaksi eniten mainintoja keräsivät tiedonsaantiin liittyvät asiat: jos saisi lisää tietoa rokotteen turvallisuudesta (34 %), jos saisi enemmän tietoa siitä, mitä influenssa voi aiheuttaa lapselle (32 %) ja jos terveydenhoitaja suosittelee sitä (29 %). Erityisesti ne vastaajat, joilla on neutraali suhtautuminen rokotuksiin, olisi mahdollista saada ottamaan rokote lapselleen, mikäli tietoa olisi saatavilla enemmän. Kriittisesti suhtautuvat mainitsivat keskimääräistä selvästi useammin lapsen kuulumisen riskiryhmään, mutta myös sen, jos saisi lisää tietoa rokotteen turvallisuudesta. Lisätiedon tarve ja tiedottamisen lisäämisen vaikutus rokottamishaluun on yksi tutkimuksen päähavainnosta.

Kun vastaajilta kysyttiin mistä he haluaisivat tietoa lasten influenssarokotteista, neuvolat nousivat ylivoimaisesti suosituimmaksi tiedotuskanavaksi. Vastaajista 88 prosenttia haluaisi tietoa neuvolasta. Seuraavaksi eniten mainintoja keräsivät THL:n kotiin lähettämä kirje (31 %), THL:n nettisivut (31 %) ja THL:n viestintämateriaalit (30 %).

Nenäsumute varteenotettava vaihtoehto

Kaikista vastaajista 73 prosenttia olisi valmis antamaan lapselleen pistettävän influenssarokotteen sijasta nenäsumutteen. Sumutteen olisi valmis antamaan lapselleen 66 prosenttia niistä vastaajista, jotka eivät ole rokottaneet lastaan, ja vieläpä rokotteeseen melko kielteisesti suhtautuvista 52 prosenttia olisi valmis antamaan lapselleen sumutteen.

Lomakkeella olleet tiedon tasoa mittaavat väittämistä eniten samaa mieltä ollaan siitä, että lapsen influenssarokotus suojaa myös hänen lähipiiriään influenssalta. Vastaajista 52 prosenttia oli samaa mieltä väittämän kanssa. Seuraavaksi suurin yksimielisyys oli väittämistä ”influenssan sairastaminen on vain hyvä, sillä se lisää lapsen vastustuskykyä” (51 % **eri mieltä**) ja ”vain harva lapsi sairastuu influenssaan vuosittain (48 % **eri mieltä**). Mielipiteet jakautuvat lähes tasan väittämästä ”terve lapsi ei tarvitse influenssarokotusta” (42 % samaa mieltä,

38 % eri mieltä). Eniten epätietoisuutta on siitä, että onko influenssarokotteen saaneilla lapsilla selvästi vähemmän korvatulehduksia kuin rokottamattomilla. Peräti 80 % vastaajista ei osannut ottaa tähän kantaa.

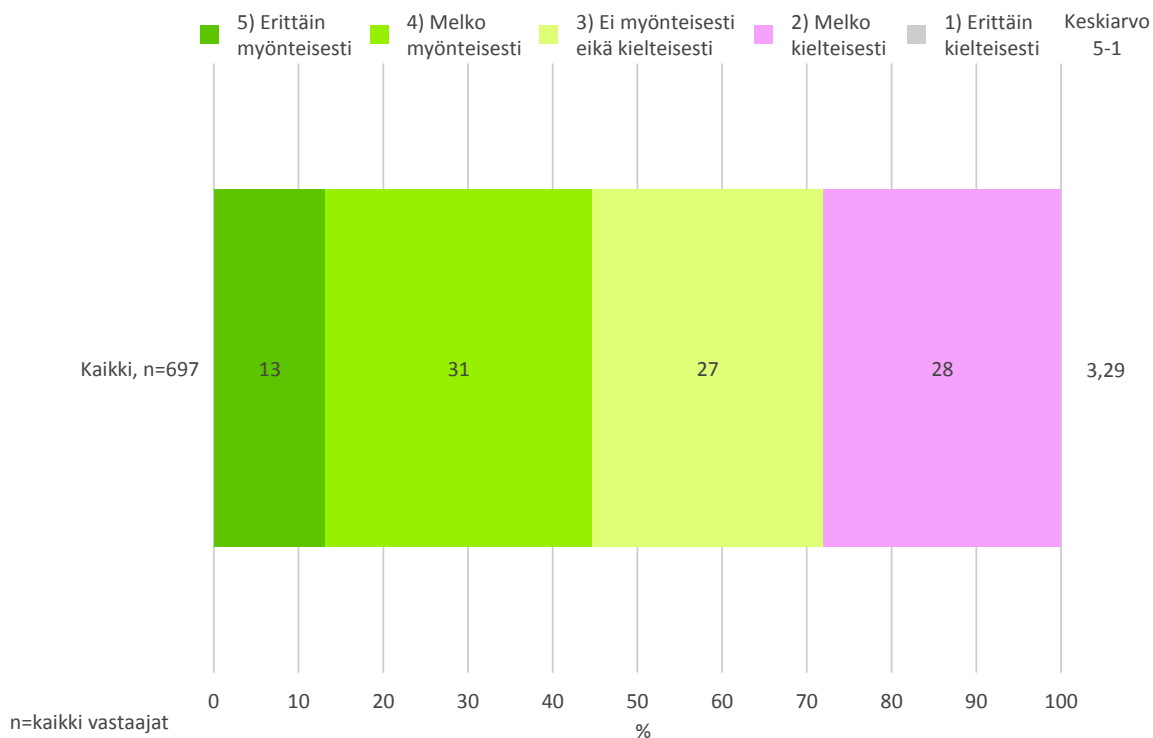
3. TUTKIMUKSEN TULOKSET

3.1. Suhtautuminen kausi-influenssaan

3.1.1. Suhtautuminen rokotuksen antamiseen lapselle

Kausi-influenssarokotteen antaminen lapselle jakaa 6-35kk:n ikäisten lasten vanhempien mielipiteitä. Erittäin tai melko myönteisesti rokotamiseen suhtautuu 44 prosenttia vastaajista, ei myönteisesti eikä kielteisesti suhtautuu 27 prosenttia vastaajista ja melko kielteisesti suhtautuu 28 prosenttia vastaajista. Erittäin kielteisesti suhtautuvat rajattiin tutkimuksen kohderyhmän ulkopuolelle. Sukupuolittain tarkasteltuna naisvastaajissa löytyy merkitsevästi miesvastaajia enemmän melko kielteisesti rokotuksiin suhtautuvia. Koulutus näyttäisi lisäävän myönteistä suhtautumista. Yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneissa vastaajissa on merkitsevästi keskimääräistä enemmän myönteisesti suhtautuvia, samoin on tilanne ylemmillä toimihenkilöillä/asiantuntijoilla. Kriittisiä vastaajia on erityisesti Länsi-Suomen suuralueella, ja maakuntatasolla Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla.

Miten suhtautuu kausi-influenssarokotteen antamiseen lapselle

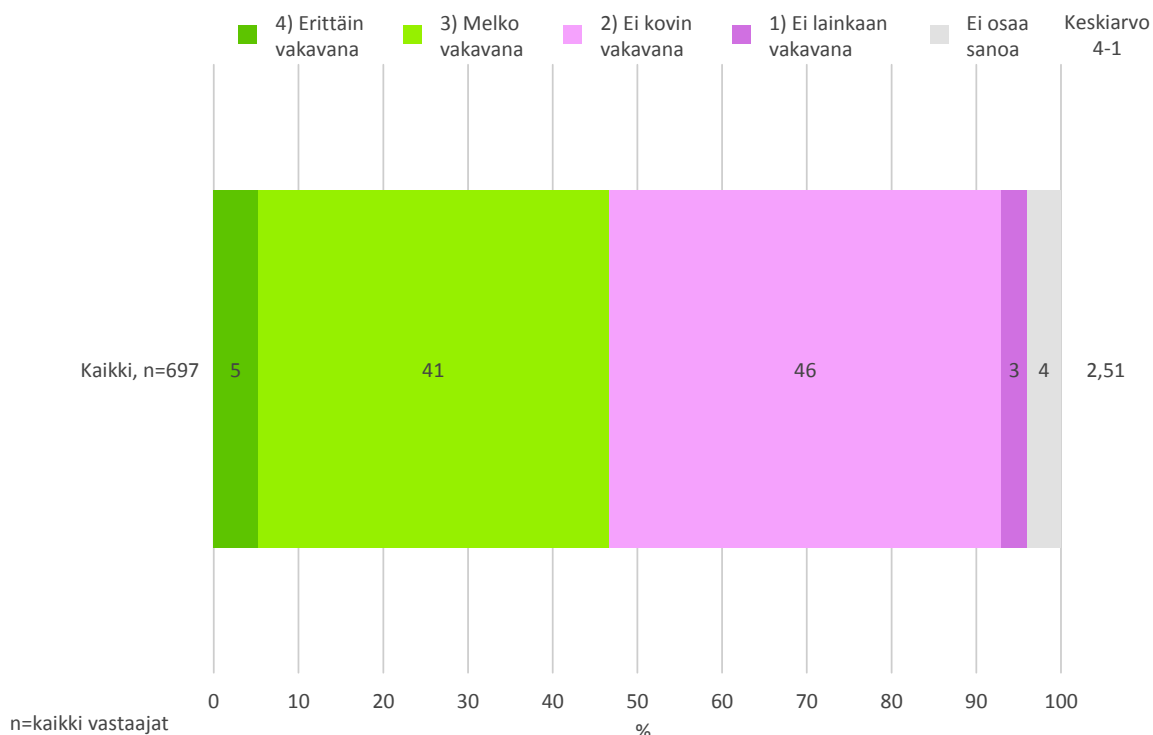

3.1.2. Kuinka vakavana sairautena kausi-influenssaa pidetään

Mielipiteet jakautuvat vielä selvemmin, kun vastaajilta kysytään sitä, miten vakavana sairautena he pitävät kausi-influenssaa 6-35 kuukauden ikäiselle lapselle. Kaikista vastaajista 45 prosenttia pitää kausi-influenssaa erittäin tai melko vakavana sairautena, 49 prosenttia on sitä mieltä että kausi-influenssa ei ole kovin tai lainkaan vakava sairaus.

Sukupuolten välillä on selvä ero mielipiteissä. Naisista 53 prosenttia pitää kausi-influenssaa vakavana sairautena pienelle lapselle, miehistä 69 prosenttia ei pidä. Muita taustaryhmiä, joissa keskimääräistä merkittävästi suurempi osuus vastaajista pitää kausi-influenssaa vakavana sairautena ovat Varsinais-Suomessa/Satakunnassa asuvat vastaajat, korkeakoulututkinnon suorittaneet sekä kotiäidit/-isät. Sen sijaan Länsi-Suomen suuralueella ja siellä erityisesti Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla on keskimääräistä enemmän vastaajia, jotka eivät pidä kausi-influenssaa vakavana sairautena.

Kuinka vakavana sairautena pitää kausi-influenssaa 6-35 kuukauden ikäiselle lapselle

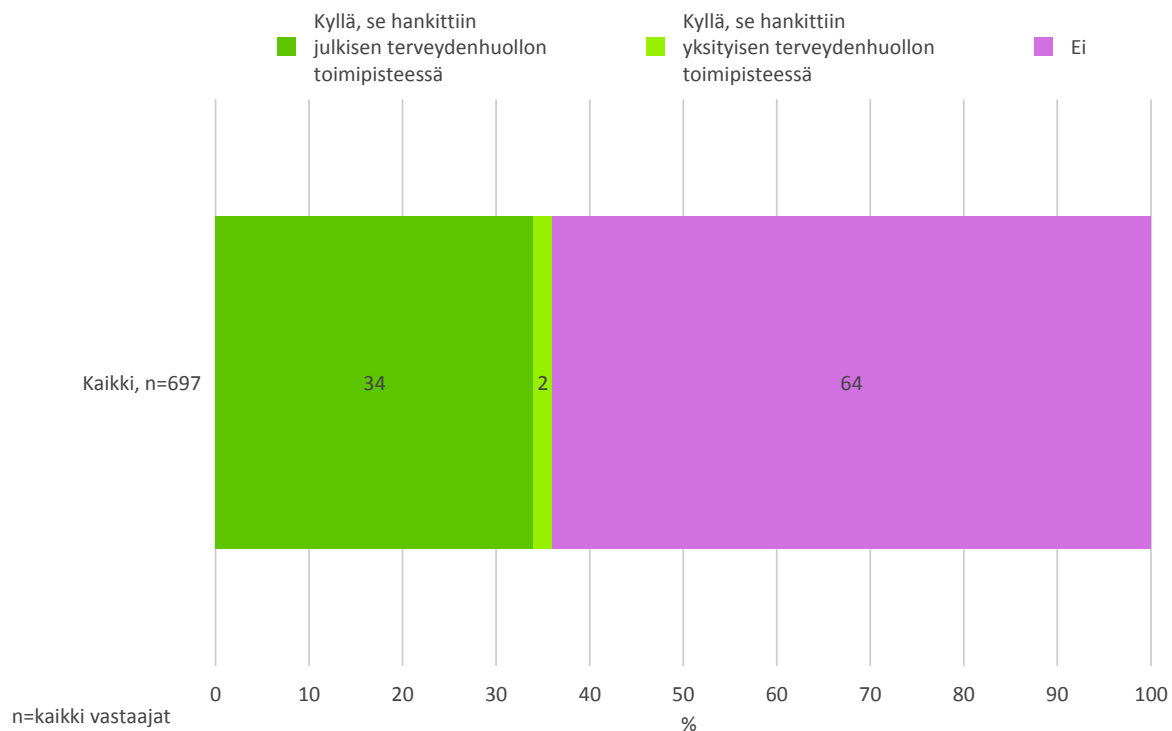

3.2. Rokotteen ottaminen

3.2.1. Onko rokottanut lapsensa

Lähes kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoittaa, ettei ole ottanut lapselleen kausi-influenssarokotetta. Kolmasosa on ottanut rokotteen julkisen terveydenhuollon toimipisteessä ja pari prosenttia on ottanut rokotuksen yksityisen terveydenhuollon toimipisteessä. Myönteisesti kausi-influenssarokotteen antamiseen suhtautuvista 70 prosenttia on rokottanut lapsensa, mutta neutraalisti asiaan suhtautuvista peräti 84 prosenttia ei ole rokottanut lastaan/lapsiaan. Keskimääräistä enemmän lapsiaan ovat rokottaneet korkeasti koulutetut, ylemmät toimihenkilöt sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa tai Pohjois-Karjalassa asuvat vastaajat. Keskimääräistä vähäisempää rokottaminen on Länsi-Suomen suuralueella ja maakunnista Pirkanmaalla sekä Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla.

Onko ottanut 6-35 kuukauden ikäiselle lapselle/lapsille kausi-influenssarokotteen

3.2.2. Perusteet rokottamatta jättämiselle

Niitä vastaajilta, jotka eivät olleet ottaneet lapselleen/lapsilleen kausi-influenssarokotetta (n=446), kysyttiin syitä tähän. Vastaajia pyydettiin merkitsemään listasta itseään parhaiten kuvaavat vaihtoehdot. Vastaajilla oli myös mahdollisuus kertoa perustelunsa omin sanoin, mikäli annetut vastausvaihtoehdot eivät sopineet.

Suhtautuminen rokotukseen näyttää olevan se asia, joka vaikuttaa eniten perusteluihin, joten tässä keskitytään näihin vastauksiin kokonaistulosten sijaan. Rokotukseen melko kielteisesti suhtautuvilla vastaajilla tärkeimmiksi syiksi nousevat se, että rokote ei suojaa influenssalta tarpeeksi (47 % mainitsi) ja epäluottamus rokotuksen turvallisuuteen (45 %) mainitsi. Kielteisesti rokotukseen suhtautuvien vastauksissa korostuvat myös käsitys siitä, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus (39 %) ja se, että sairastaminen lisää lapsen vastustuskykyä (27 %).

Neutraalisti rokottamiseen suhtautuvilla kärjessä perusteluista ovat se, että rokotus jäi vain hakematta (30 %), se, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus (29 %) ja se, että rokote ei suojaa influenssalta riittävän tehokkaasti (24 %). Neutraalisti suhtautuvilla merkitsevästi keskimääräistä enemmän mainintoja kerää se, että vastaajalla ei ole tarpeeksi tietoa influenssarokotteesta (17 %).

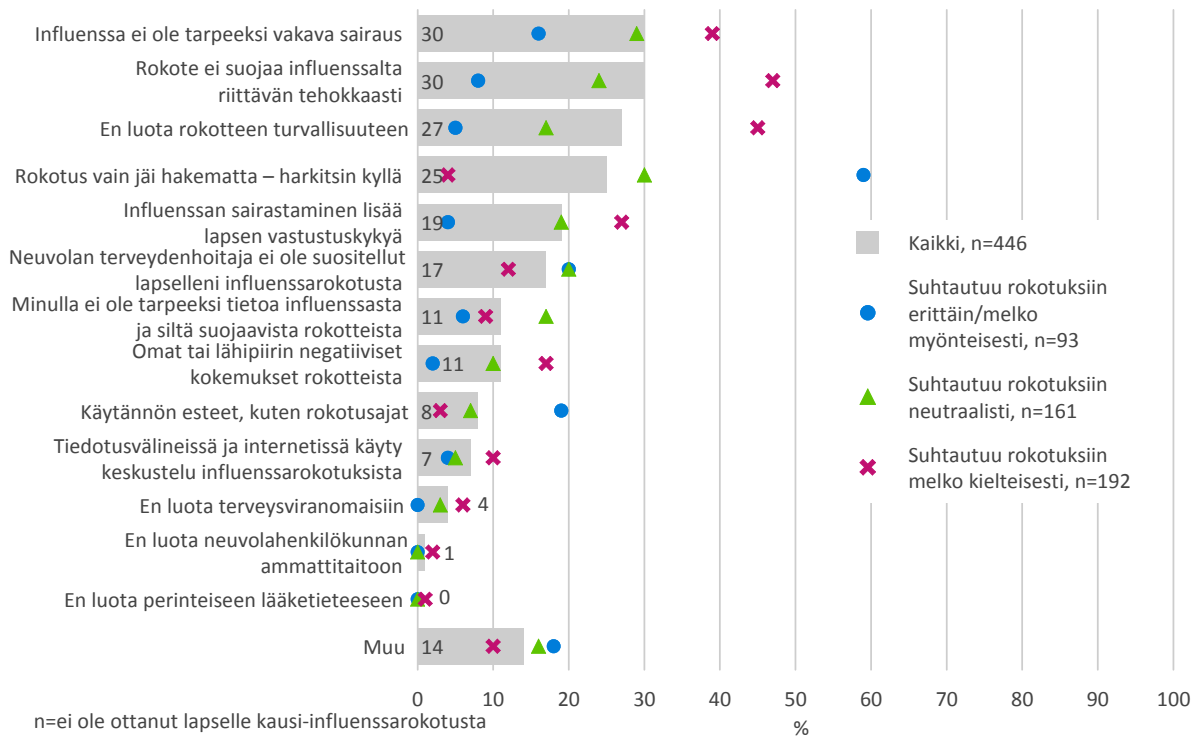
Myönteisesti rokotukseen suhtautuvilla selvästi useimmin perusteena mainittiin se, että rokotus vain jäi hakematta, vaikka sen ottamista harkittiin (59 %). Seuraavaksi eniten mainintoja keräsi se, että neuvolan terveydenhoitaja ei ole suositellut rokotteen ottamista (20 %). Myönteisesti rokotukseen suhtautuvilla käytännön esteet, kuten rokotusajat, keräsi selvästi keskimääräistä enemmän mainintoja (19 %).

Alueellisesti tarkasteltuna Etelä-Suomen suuralueen vastaajilla on korostuvat se, että rokote ei suojaa influenssalta tarpeeksi hyvin (40 %) ja se, että influenssan sairastaminen lisää vastustuskykyä (28 %). Helsinki-Uudenmaan suuralueella korostuvat käytännön esteet (15 %).

Miehet perustelevat naisia useammin rokottamatta jättämistä sillä, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus ja että influenssan sairastaminen lisää vastustuskykyä. Naiset mainitsevat miehiä selvästi useammin sen, että neuvolan terveydenhoitaja ei ole suositellut rokottamista. Tämä selittyy sillä, että lasta käyttää neuvolassa useimmiten perheen äiti.

Avoimissa vastauksissa yleisin perustelu oli se, ettei rokotusta vain koettu tarpeelliseksi. Myös rokotusten riskit keräsivät jonkin verran mainintoja, samoin kuin sellaiset käytännön syyt, että lapsi ei ole ollut rokotushetkellä vielä 6 kk:n ikäinen, vaan täyttänyt sen vasta myöhemmin. Kaikki muu -ryhmän vastaukset toimitetaan listauksena raportin liitteenä.

Mitkä ovat syyt sille, että ei ole ottanut lapselle influenssarokotetta

3.2.3. Eri asioiden vaikutus siihen, että rokotetta ei otettu

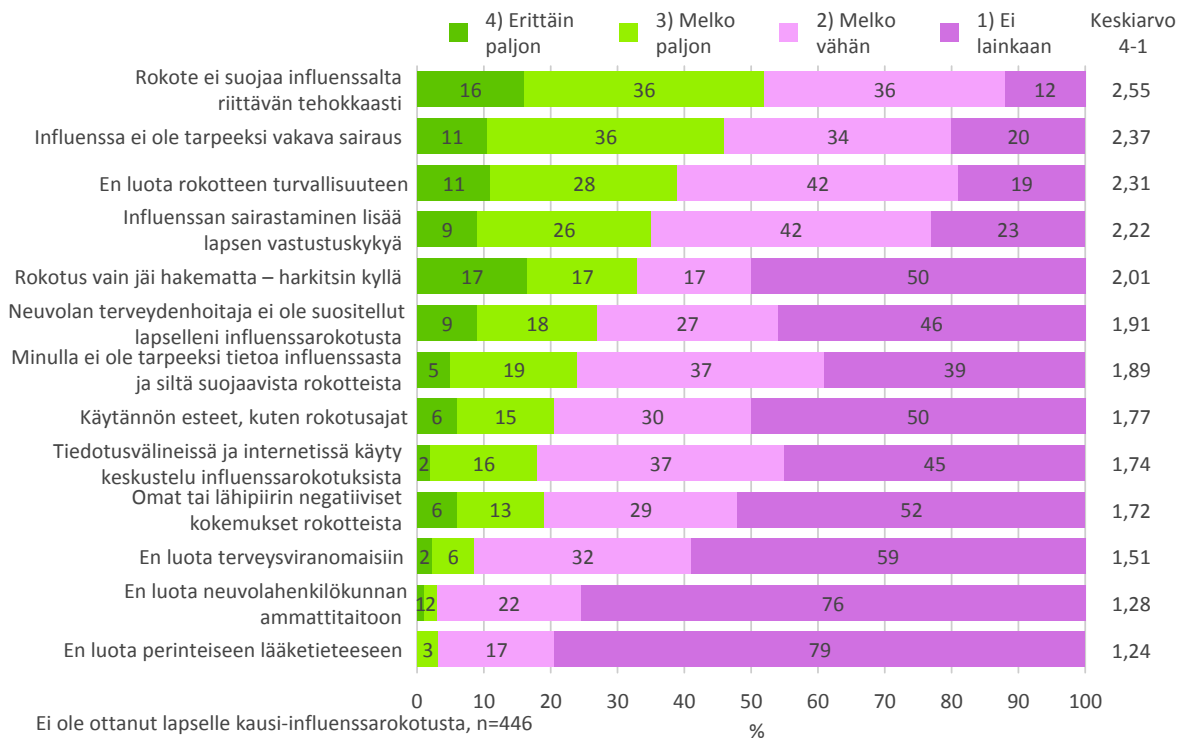
Lapsensa rokottamatta jättäneille vastaajille esitettiin joukko asioita, joiden vaikutusta rokottamatta jättämisen pyydettiin arviomaan asteikolla 4= erittäin paljon, 3=melko paljon, 2= melko vähän ja 1= ei lainkaan. Suurimmat erot löytyvät kun tarkastellaan rokotuksiin myönteisesti suhtautuvia ja melko kielteisesti suhtautuvia vastaajia.

Eniten vaikutusta näyttäisi olevan käsityksellä, että rokote ei suojaa influenssalta tarpeeksi tehokkaasti. Tämä on vaikuttanut ainakin melko paljon 52 prosentilla vastaajista rokottamatta jättämiseen. Seuraavaksi eniten vaikuttavat asiat ovat käsitys, että influenssa ei ole tarpeeksi vakava sairaus (47 %) ja epäluottamus rokotteen turvallisuuteen (39 %).

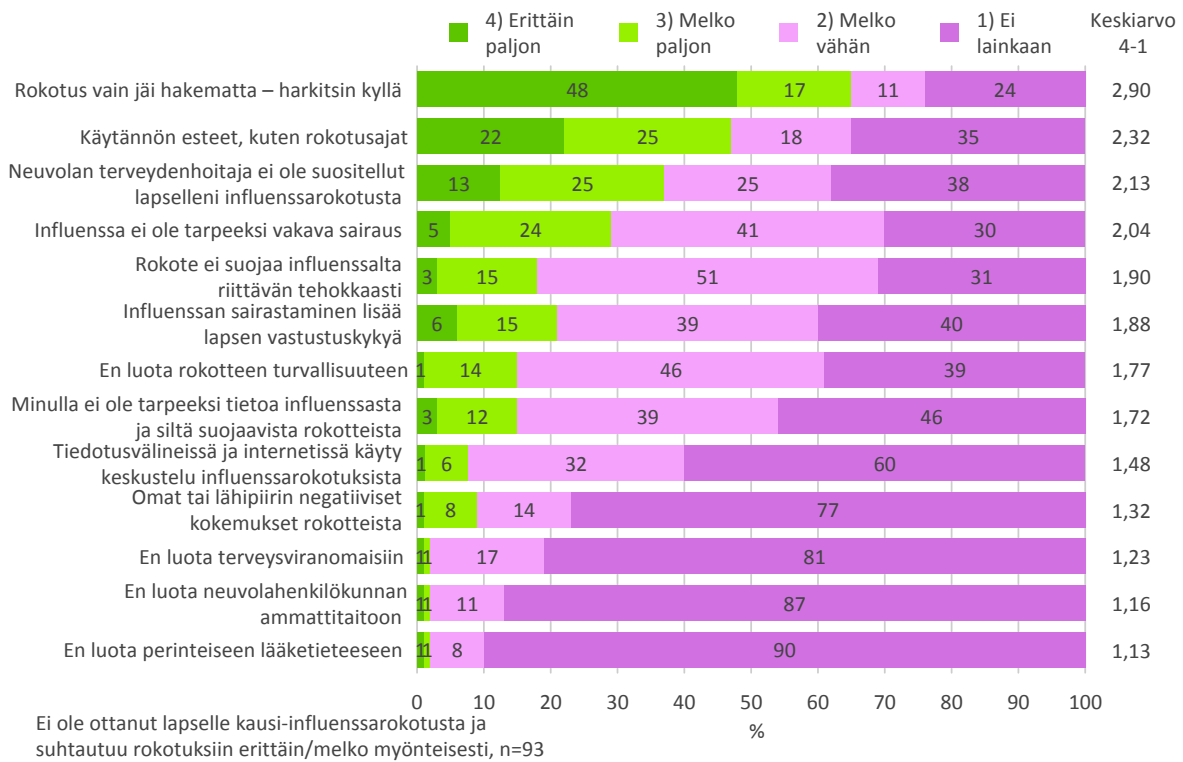
Ainoa taustamuuttuja, jossa tulee selkeitä eroja, on tässäkin kysymyksessä suhtautuminen kausi-influenssarokotteen antamiseen. Rokotuksiin melko kielteisesti suhtautuvilla vastaajilla eniten vaikuttivat se, että rokote ei suojaa influenssalta riittävän tehokkaasti (71 %:lla vaikutti vähintään melko paljon), se, että ei luota rokotteen turvallisuuteen (60 %) ja se, että influenssa ei ole riittävän vakava sairaus (58 %). Epäluottamuksella neuvolahenkilökunnan ammattitaitoon tai perinteiseen lääketieteeseen ei näytä olevan käytännössä mitään vaikutusta rokottamatta jättämiseen. Epäluottamus terveydenhoitoviranomaisiin on vaikuttanut päätökseen hieman keskimääräistä enemmän, mutta se ei nouse rokotuksiin kriittisesti suhtautuvillakaan merkittäväksi perusteeksi rokottamatta jättämiselle.

Rokotuksiin myönteisesti suhtautuvilla selvästi eniten syistä on vaikuttanut se, että rokotus oli vain jäänyt hakematta, vaikka sitä harkittiin. Lähes kaksi kolmasosaa (65 %) sanoo, että se on vaikuttanut erittäin tai melko paljon. Muilla syillä ei näytä olevan kovinkaan suurta vaikutusta, sillä ensiksi mainittu oli ainoa, jonka yli puolet nimesi tekijäksi, joka vaikuttaa vähintään melko paljon. Muita eniten vaikuttaneita tekijöitä ovat käytännön esteet (48 %), se, että neuvolan terveydenhoitaja ei suositellut rokotteen ottamista (38 %) ja se, että influenssa ei pidetä tarpeeksi vakavana sairautena (29 %).

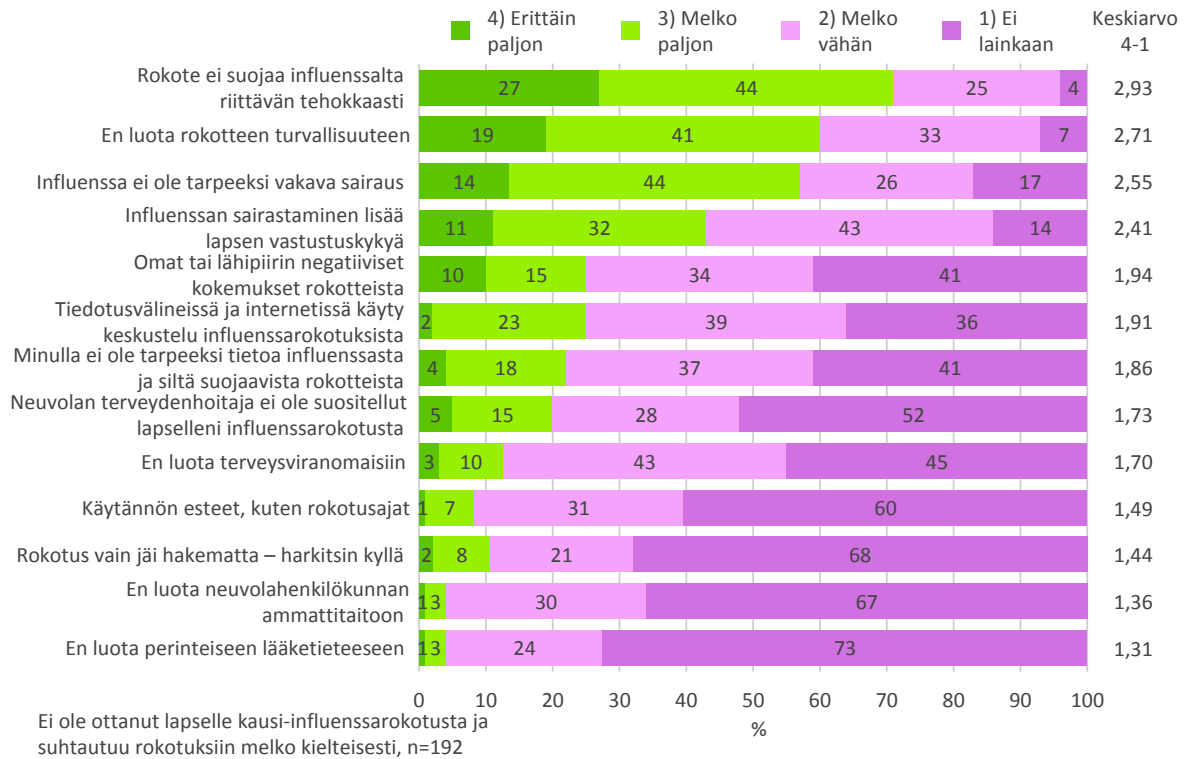
Missä määrin seuraavat asiat vaikuttivat päätökseen jättää ottamatta influenssarokote lapselle

Missä määrin seuraavat asiat vaikuttivat päätökseen jättää ottamatta influenssarokote lapselle

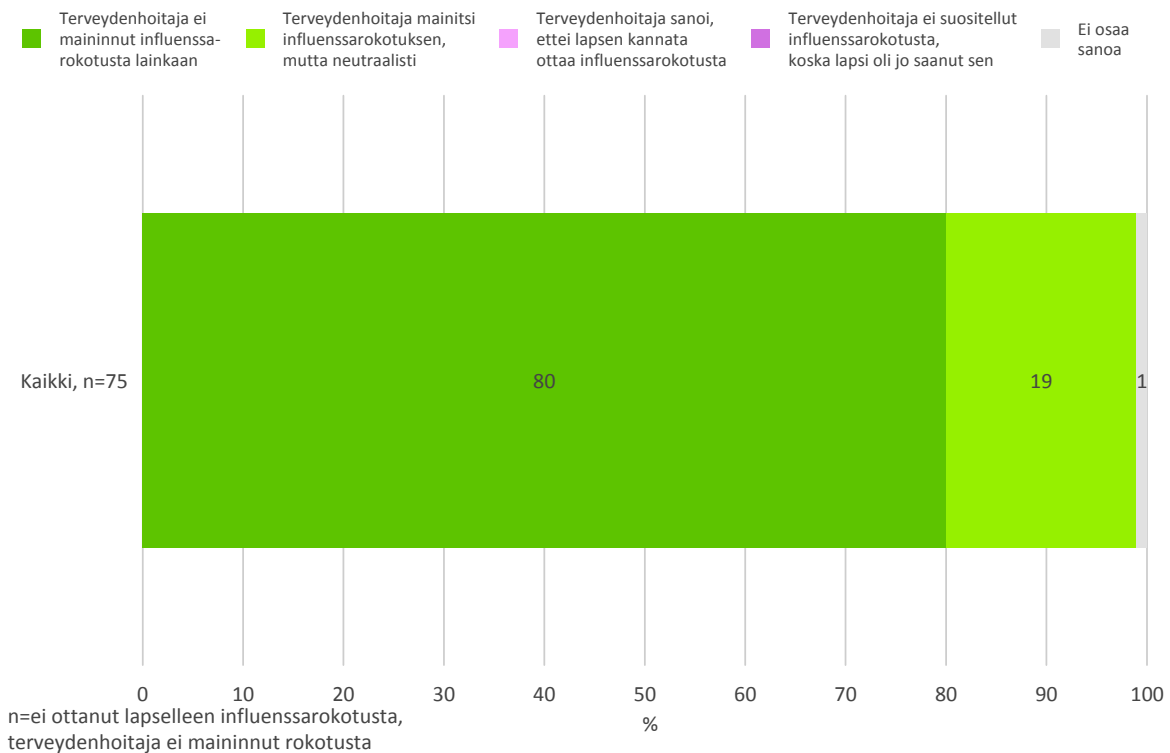
Missä määrin seuraavat asiat vaikuttivat päätökseen jättää ottamatta influenssarokote lapselle

3.2.4. Terveydenhoitaja ei suositellut rokotusta

Niiltä, jotka sanoivat, että terveydenhoitaja ei ole suositellut lapselle influenssarokotetta (n=75), kysyttiin tarkentava kysymys tilanteesta. Selvästi useimmin, kahdeksassa tapauksessa kymmenestä, terveydenhoitaja ei ollut maininnut rokotusta lainkaan. Viidesosassa tilanteista rokotus oli mainittu, mutta neutraalisti. Yksikään vastaaja ei vastannut, että terveydenhoitaja olisi sanonut, ettei rokotusta kannata ottaa lainkaan.

Terveydenhoitaja ei maininnut influenssarokotusta: Mikä kuvaa tilannetta parhaiten

3.2.5 Mikä saisi ottamaan lapselle influenssarokotteen

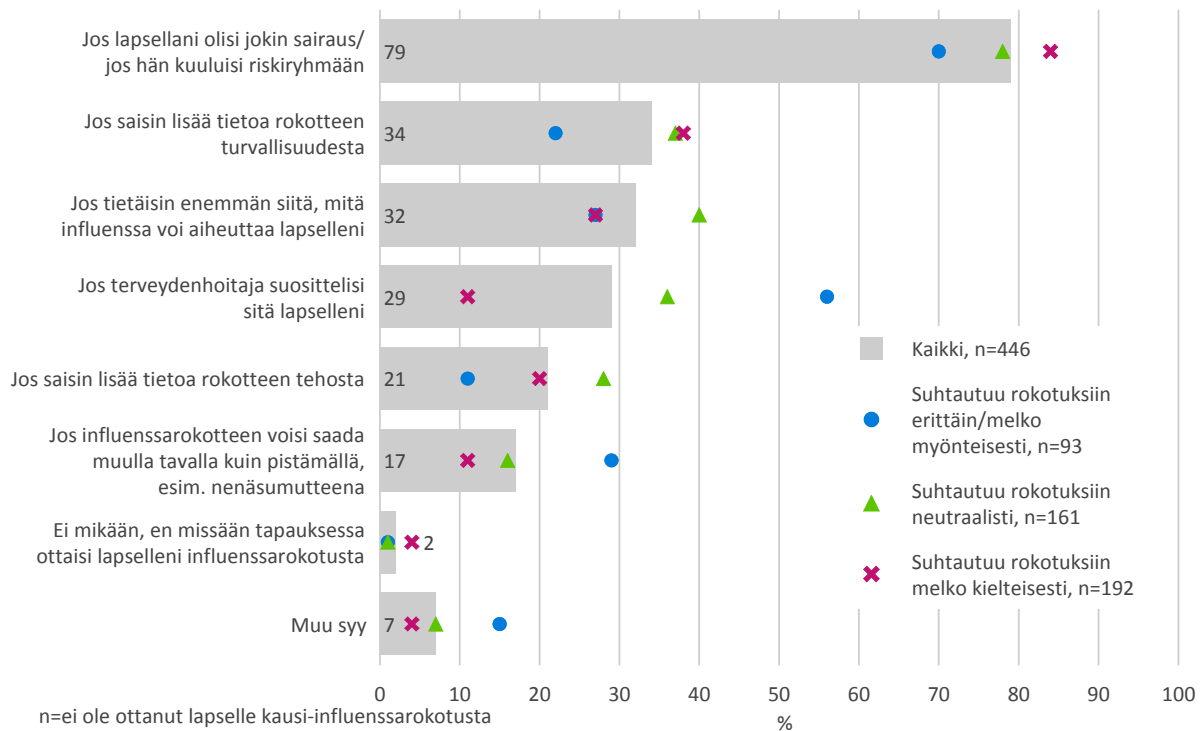
Niiltä, jotka eivät olleet ottaneet lapselleen/lapsilleen influenssarokotetta, kysyttiin mikä saisi ottamaan lapselle influenssarokotuksen. Vastaajia pyydettiin jälleen valitsemaan valmiista vaihtoehdoista, mutta heille varattiin myös mahdollisuus kertoa vastauksensa omin sanoin.

Selvästi useimmin syyksi mainittiin se, jos lapsella olisi jokin sairaus/jos hän kuuluisi riskiryhmään. Kahdeksan kymmenestä vastaajasta nimesi tämän. Muut useimmin mainitut syyt liittyivät tavalla tai toisella tiedonsaantiin. Seuraavaksi useimmin mainittiin se, jos saisi lisää tietoa rokotteen turvallisuudesta, jos tietäisi enemmän siitä mitä influenssa voi aiheuttaa lapselle ja se, jos terveydenhoitaja suosittelisi sitä lapselle. Nämä keräsivät mainintoja noin kolmasosalta vastaajista.

Rokotteeseen kielteisesti suhtautuvilla vastaajilla korostuu vielä keskimääräistä enemmän se, että rokotukseen tarvittaisiin lapsen sairaus tai kuuluminen riskiryhmään. Rokotteeseen myönteisesti suhtautuvat mainitsivat terveydenhoitajan suosittelun lähes yhtä usein kuin sen, että lapsella olisi sairaus/lapsi kuului riskiryhmään. Myönteisesti suhtautuvat mainitsivat keskimääräistä useammin myös mahdollisuuden saada rokotteen muulla tavalla kuin pistämällä asiana joka saisi ottamaan rokotteen lapselle. Erityisesti neutraalisti rokottamiseen suhtautuvilla korostuu se, että lisätiedon saanti saisi heidät rokottamaan lapsensa kausi-influenssan varalle.

Muu -ryhmän avoimissa vastauksissa mainittiin mm. se, että jos rokotus olisi varmasti ristikitön, parempi tiedottaminen sekä erilaiset vaivattomuuteen liittyvät kommentit.

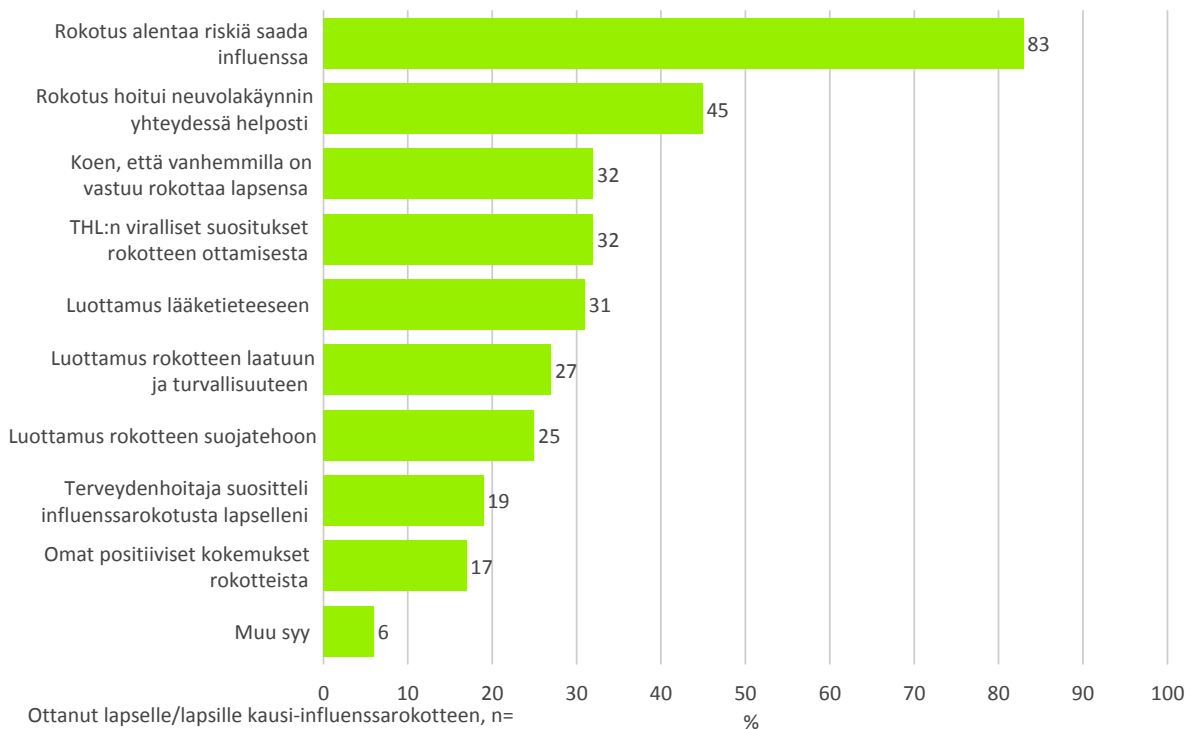
Mikä saisi ottamaan lapselle influenssarokotteen

3.2.6. Syyt rokotteen ottamiselle

Niiltä vastaajilta, jotka olivat ottaneet lapsellensa kausi-influenssarokotteen (n=251), kysyttiin tärkeimpiä syitä influenssarokotteen ottamiselle. Alentunut riski saada influenssa on selvästi useimmin mainittu peruste rokotteen ottamiselle. Muut eniten mainintoja keränneet asiat liittyvät rokotteen ottamiseen helppouteen, vanhempien vastuuseen sekä viranomaisten suosituksiin ja luottamukseen lääketieteeseen ja rokotteen tehoon.

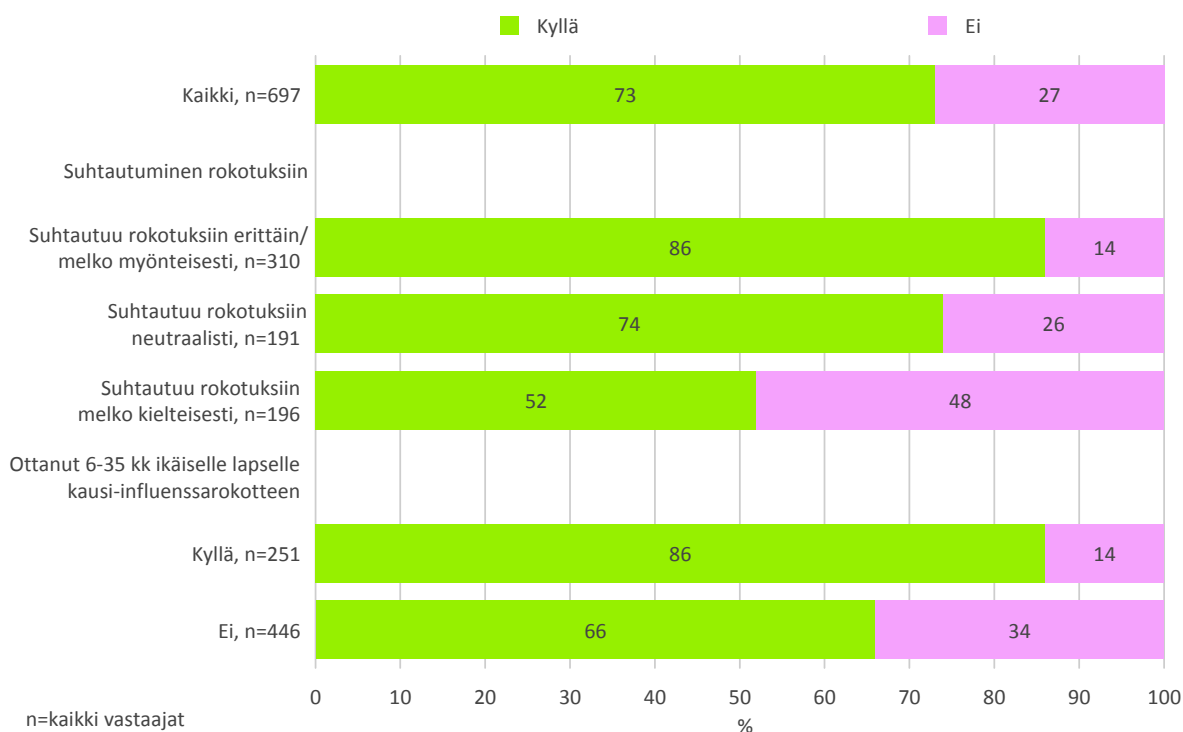
Tärkeimmät syyt sille, että hankki lapselle influenssarokotteen

3.3. Olisiko valmis antamaan lapselle pistettävän influenssarokotteen sijasta nenäsumuterokotteen

Kaikista vastaajista 73 prosenttia olisi valmis antamaan lapselle influenssarokotteen sijasta nenäsumutteen. Nenäsumute näyttäisi lisäävän kausi-influenssarokotteen kattavuutta, sillä kaksi kolmasosaa (66 %) niistä vastaajista, jotka eivät ole ottaneet rokotusta lapselleen, olisivat valmiita nenäsumutteen käyttöön. Myös rokotuksiin melko kielteisesti suhtautuvista 52 prosenttia olisi valmis antamaan nenäsumutteen. Toki tässä ryhmässä on selvästi keskimääräistä enemmän niitä, joille nenäsumutakaan ei kelpaisi. Länsi-Suomen suuralueen vastaajat ovat toinen taustaryhmä, jossa on keskimääräistä enemmän niitä, jotka kieltäytyvät myös sumutteen.

Olisiko valmis antamaan lapselle pistettävän influenssarokotteen sijasta nenäsumuterokotteen

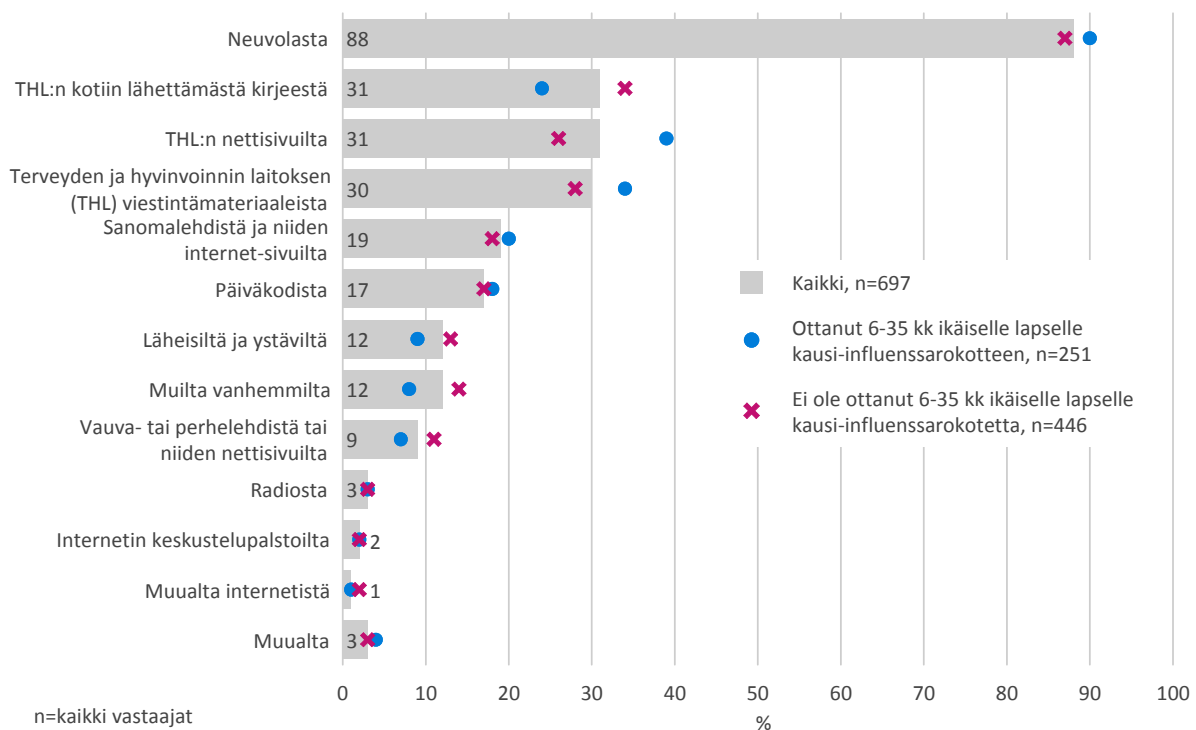

3.4. Mistä tai keneltä haluaisi tietoa lasten influenssarokotteista

Vanhempien ylivoimaisesti suosituin tiedonlähde rokotusasioissa on neuvola, tämän mainitsi 88 prosenttia vastaajista. Seuraavaksi eniten mainintoja keräävät THL:n viestintämateriaalit: käytännöllisesti katsoen yhtä suur osuus vastaajista nimesi THL:n lähettämän kirjeen, THL:n nettisivut ja THL:n viestintämateriaalin.

Vauva- ja perhelehdistä tietoa haluaville esitettiin avoin jatkokysymys, jossa pyydettiin kertomaan mistä lehdistä tietoa halutaan. Selvästi eniten mainintoja keräsivät, Vauva, Meidän Perhe ja Kaksplus.

Mistä tai keneltä haluaisi tietoa lasten influenssarokotuksista

3.5. Väittämät influenssasta ja influenssarokotteista

Lomakkeen lopuksi vastaajille esitettiin joukko influenssaa ja influenssarokotteita koskevia väittämiä, ja vastaajia pyydettiin kertomaan, ovatko he samaa mieltä vai eri mieltä väittämien kanssa.

Eniten samaa mieltä ollaan väittämästä ”lapsen influenssarokotus suojaa myös hänen lähipiiriään influenssalta”. Väittämän kanssa on samaa mieltä 52 prosenttia vastaajista, 26 prosenttia on eri mieltä. Keskimääräistä useammin väittämän kanssa samaa mieltä ovat naiset, rokottamiseen myönteisesti suhtautuvat, kausi-influenssaa vakavana tautina pitävät, korkeakoulututkinnon suorittaneet, ylemmät toimihenkilöt ja Helsingissä asuvat. Keskimääräistä enemmän eri mieltä ovat miehet, rokottamiseen melko kielteisesti suhtautuvat, ne, jotka eivät pidä influenssaa kovin vakavana tautina, lapsensa rokottamatta jättäneet sekä ammattitutkinnon suorittaneet vastaajat.

Mielipiteet jakautuvat melko lailla tasan väittämästä ”terve lapsi ei tarvitse influenssarokotusta”. Kaikista vastaajista 42 prosenttia on samaa mieltä väittämän kanssa, 38 prosenttia puolestaan on eri mieltä. Mitä kielteisemmin vastaaja suhtautuu influenssarokotteeseen ja mitä vähemmän hän pitää tautia vakavana, sitä enemmän ollaan eri samaa mieltä väittämän kanssa. Lapsensa rokottaneista kaksi kolmasosaa on eri mieltä väitteen kanssa, kun taas rokottamatta jättäneistä 60 prosenttia on samaa mieltä. Tässä väittämässä näkyy selviä alueellisia eroja. Länsi-Suomen suuralueella sekä Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien vastaajista keskimääräistä useampi on sitä mieltä, että terve lapsi ei tarvitse rokotusta. Myös koulutus ja ammattiasema erottelevat vastaajia jonkin verran. Korkeakoulututkinnon suorittaneet ja ylemmät toimihenkilöt ovat keskimääräistä useammin eri mieltä väittämän kanssa. Opintonsa luki-oon/ylioppilastutkintoon jättäneet ja työntekijän ammattiasemassa olevat ovat keskimääräistä useammin sitä mieltä, että terve lapsi ei rokotusta kaipaa.

Runsas neljäsosa (28 %) on samaa mieltä siitä, että influenssarokotukset kuormittavat elimistön puolustusjärjestelmää. Eri mieltä on runsas kolmasosa (36 %). Samoin 36 prosenttia ei osaa ottaa kantaa asiaan. Samaa mieltä väittämän kanssa olevat korostuvat niissä, jotka eivät ole ottaneet rokotusta lapselleen sekä niissä jotka suhtautuvat rokottamiseen joko melko kielteisesti ja niissä, jotka eivät pidä influenssaa joko kovin vakavana tai lainkaan vakavana sairautena. Alueellisessa tarkastelussa samaa mieltä olevia on keskimääräistä enemmän jälleen samoilla alueilla: Länsi-Suomen suuralueella, Pirkanmaalla ja Pohjanmaan kolmessa maakunnassa.

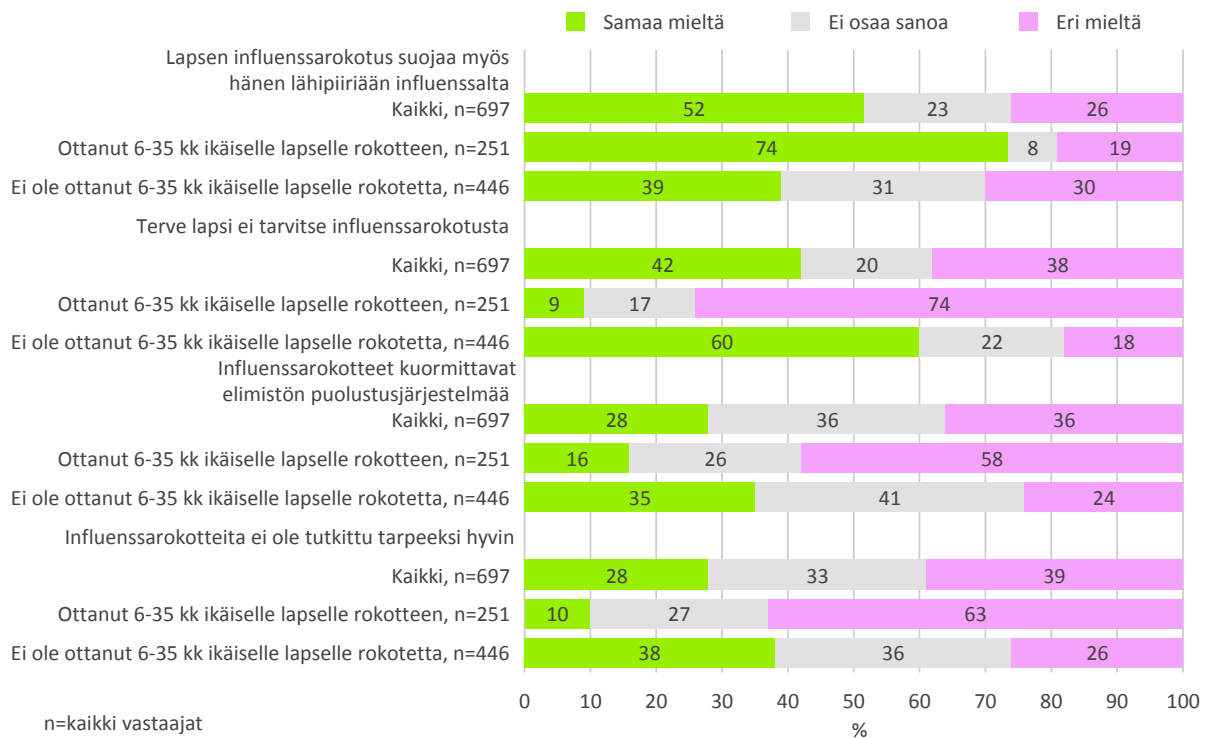
Sama osuus, 28 prosenttia, on sitä mieltä että influenssarokotusta ei ole tutkittu tarpeeksi hyvin. Noin neljä kymmenestä on eri mieltä väittämän kanssa. Jälleen ne vastaajat, jotka suhtautuvat rokotukseen melko kielteisesti, eivät pidä influenssaa vakavana tautina ja ne, jotka eivät ole ottaneet rokotusta, ovat keskimääräistä enemmän samaa mieltä väittämän kanssa. Aluetarkastelussa Etelä-Suomen suuralue sekä maakunnista Kanta-/Päijät-Häme sekä Kymenlaakso/Etelä-Karjala ovat sellaisia, joiden vastaajat ovat keskimääräistä enemmän samaa mieltä väittämän kanssa.

Puolet vastaajista on eri mieltä väittämästä ”influenssan sairastaminen on vain hyvä, sillä se lisää lapsen vastustuskykyä”. Samaa mieltä on 18 prosenttia, ja 31 prosenttia ei osaa ottaa kantaa asiaan. Miehet (29 %) ovat naisia (14 %) selvästi useammin samaa mieltä väittämän kanssa. Muita ryhmiä, jossa käsitys influenssa sairastamisen hyödystä on keskimääräistä suurempi ovat neutraalisti ja kielteisesti rokotukseen suhtautuvat, ne, jotka eivät ole ottaneet lapselleen kausi-influenssarokotusta sekä ne, joiden koulutus on joko ammattitutkinto tai ylioppilas/lukio.

Kuudesosa vastaajista on sitä mieltä, että vain harva lapsi sairastuu influenssaan vuosittain. Eri mieltä on 48 prosenttia vastaajista. Yli kolmannes, 36 prosenttia, ei osaa ottaa kantaa asiaan. Rokotukseen melko kielteisesti suhtautuvissa on keskimääräistä enemmän (24 %) väitteen kanssa samaa mieltä olevia, samoin niissä, jotka eivät ole rokottaneet lastaan (20 %).

Vastaajat eivät ole osanneet ottaa kantaan väittämään ”influenssarokotteen saaneilla lapsilla on selvästi vähemmän korvatuloksia kun rokottamattomilla”. Peräti 79 prosenttia ei ole ottanut kantaa väittämään. Väittämän kyseenalaistavia löytyy keskimääräistä enemmän niissä, jotka suhtautuvat rokottamiseen melko kielteisesti ja niissä, jotka eivät ole rokottaneet lastaan/lapsiaan. Näissäkin ryhmissä kuitenkin lähes kahdeksan kymmenestä ei ole osannut ottaa kantaa asiaan.

Onko samaa mieltä vai eri mieltä väittämistä influenssasta ja influenssarokotteista 1(2)

Onko samaa mieltä vai eri mieltä väittämistä influenssasta ja influenssarokotteista 2(2)

